

Nr 52.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt läkaren vid centralfängelset å Långholmen Fredrik Vilhelm Djurberg; given Stockholms slott den 24 januari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Georg Bissmark.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24 januari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bissmark:

Med skrivelse den 26 september 1929 har fängvårdsstyrelsen överlämnat en av läkaren vid centralfängelset å Långholmen, medicine doktorn Fredrik Vilhelm Djurberg gjord ansökning, däri han, med förmålan att han på grund av nervsjukdom, ådragen under fängelsetjänsten, och nedsatt synförmåga (dubbelsidig starr) vore oförmögen att vidare sköta sin tjänst, anhållit, att Kungl. Maj:t måtte bereda honom pension.

Av handlingarna i ärendet inhämtas följande: Djurberg, som är född den 14 december 1865, har alltsedan den 1 mars 1911 haft anställning såsom läkare vid centralfängelset å Långholmen mot åtnjutande av arvode av fängvårdsmedel. Detta arvode har varit bestämt till 2,600 kronor för vart och ett av åren 1911—1916, till 4,000 kronor för vart och ett av åren 1917—1921, till 5,304 kronor för vart och ett av åren 1922, 1923 och första halv-

Bihang till riksdagens protokoll 1930. 1 saml. 37 häft. (Nr 52.)

året 1924, samt till 5,904 kronor från och med budgetåret 1924/1925, vartill i förekommande fall kommit tillfällig löneförbättring och krigstidshjälp, respektive krigstids- eller dyrtidstillägg. Därjämte har Djurberg från och med budgetåret 1926/1927 tillerkänts ett personligt lönetillägg å 500 kronor.

Djurberg har dessutom från och med den 1 januari 1903 varit anställd såsom postläkare med uppdrag att handhava den kostnadsfria läkarvård, som tillkomme de vid postverkets distrikts- och lokalförvaltningar anställda ordinarie och extra betjante, vad anginge sådana postfunktionärer, som vore bosatta inom Stockholms södra stadsdelar. Ersättning för uppdraget som postläkare har utgått med visst belopp per år och tjänsteman, som bott inom det Djurberg anvisade området, sålunda: 1903—1917 omkring 600 kronor för år, 1918 omkring 1,600 kronor, 1919—1920 $\frac{30}{6}$ omkring 3,000 kronor för år, 1920 $\frac{1}{7}$ — $\frac{31}{12}$ omkring 4,000 kronor för år samt från och med den $\frac{1}{1}$ 1921 omkring 5,000 kronor för år. Från och med den 1 augusti 1926 har Djurberg på grund av sjukdom uppehållit sin befattning i postverket genom vikarie, som han själv avlönat.

Vid sin ansökan har Djurberg fogat följande läkarbetyg:

»Med. dr. Vilhelm Djurberg lider av psykoneuros + arteriosclerosis + ned-satt synförmåga och är på grund av sin sjukdom för närvarande och för framtiden oförmögen att såväl uppehålla sin läkaretjänst vid Långholmens fängelse som ock att utöva läkareverksamhet, vilket på vederbörandes egen önskan på heder och samvete intygat varder. Stockholm d. 4.9.29.

J. Billström.

leg. läkare.»

I sin förutnämnda skrivelse har fängelsestyrelsen anfört följande:

Fängelse-
styrelsen.

Genom brev den 27 maj 1927 bestämde Kungl. Maj:t, att Djurberg under honom beviljad ledighet för sjukdom från och med den 1 april till och med den 30 september 1927 skulle dels åtnjuta oavkortad avlöning under de första trettio dagarna och dels därefter av sin avlöning avstå ett belopp lika med det för ordinarie tjänsteman i 21:a löneklassen enligt 16 § i gällande avlöningsreglemente bestämda tjänstledighetsavdraget eller 3 kronor 75 öre för dag räknat. Därefter föreskrev Kungl. Maj:t genom brev den 23 september 1927, att Djurberg skulle under honom beviljad fortsatt tjänstledighet för sjukdom från och med den 1 oktober 1927 till och med den 31 mars 1928 av sin avlöning avstå ett belopp lika med det för ordinarie tjänsteman i 21:a löneklassen bestämda, förut omförmälda tjänstledighetsavdraget eller 3 kronor 75 öre för dag räknat. Vidare hade Kungl. Maj:t genom beslut den 27 april och den 28 september 1928 samt den 7 mars 1929 i fråga om Djurbergs avlöning under honom beviljade fortsatta tjänstledigheter för sjukdom för tiden från och med den 1 april 1928 till och med den 30 september 1929 meddelat föreskrifter av samma innehåll, som de i brevet den 23 september 1927 lämnade. Slutligen hade styrelsen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 18 september 1929 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreskriva, det Djurberg under den tjänstledighet för sjukdom,

han kunde komma att åtnjuta under tiden från och med den 1 oktober 1929 till och med den 31 mars 1930, skulle av sin avlöning såsom fängelseläkare avstå enahanda belopp, som bestämts i förberörda brev den 23 september 1927, vilken hemställan Kungl. Maj:t genom beslut den 4 oktober 1929 bifallit. Såsom läkare för kroppssjukvården vid centralfängelset å Långholmen, där en stor del av landets mest svårskötta fångar samlats, av vilka många varit medtagna av ålder och sjukdom, hade Djurberg haft att behandla oroliga och svårskötta individer, vilka orsakat läkaren stor möda och nervslitande omtanke. Att Djurberg av sina betungande göromål vid fängelset under påfrestande omständigheter fått sin psykiska hälsa fullständigt nedbruten är väl förklarligt. Då Djurberg, som den 14 december 1930 uppnår en ålder av 65 år, torde vara fullständigt ur stånd att ens i någon mån bidraga till sitt upphålle, syntes det styrelsen skäligt och billigt, att staten bisprunge Djurberg i hans nödställda belägenhet.

Styrelsen hemställde, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Djurberg finge från och med månaden näst efter den, varunder avgång från anställningen såsom läkare vid centralfängelset å Långholmen äger rum, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten åtnjuta pension till lämpligt belopp.

Statskontoret, som anbefallts avgiva utlåtande i ärendet, har inhämtat yttrande från *generalpoststyrelsen*, som framhållit, att, då anställningen såsom postläkare baserats på en överenskommelse, vid vars avslutande läkaren intagit en fri och obunden ställning, hans uppdrag icke kunde få anses medföra tjänstemannaställning i egentlig mening, varav följde att postläkare, som lämnade sitt uppdrag, icke hade rätt till någon pension från verket, samt att, om Djurberg med hänsyn till sitt arbete åt statsverket och de särskilda skäl, som tvingade honom att lämna detta arbete, ansåges böra beredas pension av statsmedel, sådan borde tillerkännas honom från allmänna indragningsstaten.

Generalpoststyrelsen.

För egen del anför *statskontoret*:

Med hänsyn till omständigheterna och då Djurberg syntes vara för sitt och sin familjs uppehälle beroende av inkomsten såsom tjänsteläkare, ansåge statskontoret, att i detta fall förelåge goda skäl att bereda någon pension av statsmedel. Visserligen torde någon erinran icke vara att göra mot den av generalpoststyrelsen hävdade uppfattningen att anställning såsom läkare för postpersonal vore att betrakta såsom bisyssla bredvid annan huvudsaklig verksamhet; och det torde därför i allmänhet icke böra komma i fråga att bereda pension för sådan anställning; men i nu förevarande fall syntes anställningen såsom postläkare tillika med anställningen såsom läkare vid fångvården hava utgjort Djurbergs huvudsakliga verksamhet såsom läkare och givit honom hans egentliga levebröd. På grund härav och då det syntes sannolikt, att hans läkarverksamhet vid fångvården bidragit till framkallande av den psykiska sjukdom, av vilken Djurberg lede och som gjorde honom oförmögen till förvärvsverksamhet, ville det synas statskontoret, som om beträffande Djurberg skulle föreligga ett sådant undantagsfall, att någon fara för vittgående konsekvenser av beredandet åt honom av statspension icke skulle förefinnas. Stats-

Statskontoret.

kontoret tillåte sig också att erinra därom, att riksdagen år 1921 i anledning av propositionen nr 36 beviljat understöd åt telegrafverkets läkare S. V. Lindström, som jämväl till följd av sjukdom nödgades lämna sin anställning såsom verksläkare; varvid understödets belopp bestämdes till 2,000 kronor, motsvarande en ny pension å 2,376 kronor. Den del av avlöningen vid fångvården, som Djurberg ägde under sjukledigheten behålla, utgjorde något mer än 5,000 kronor. Ungefär detta belopp borde också enligt statskontorets mening beredas Djurberg såsom pension. Detta pensionsbelopp torde icke kunna anses annat än skäligt med hänsyn till den sammanlagda avlöning — oberäknat dyrtidstillägg — av över 11,000 kronor, som vore förenad med hans anställningar såsom tjänsteläkare. Det torde vara avsett, att Djurberg skulle med utgången av nu löpande budgetår lämna sina befattningar; och torde pension böra utgå från och med månaden näst efter den, då avgången ägde rum. Pensionen syntes, vid det förhållande att generalpoststyrelsen motsatt sig, att postmedlen för ändamålet anlätades, böra till hela sitt belopp anvisas att utgå från allmänna indragningsstaten.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställde statskontoret, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Djurberg finge från och med månaden näst efter den, då han upphört att åtnjuta ersättning såsom tjänsteläkare, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av femtusenfyra kronor.

*Departements-
chefen.*

I likhet med fångvårdsstyrelsen och statskontoret finner jag det billigt, att Djurberg vid frånträdande av sina läkarbefattningar beredes pension av statsmedel, ehuru han icke varit ordinarie tjänsteman. Jag tillåter mig att härutöver återropa, att riksdagen tidigare i liknande fall beviljat pension. Mot det av statskontoret föreslagna beloppet av pensionen har jag intet att erinra.

Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att läkaren vid centralfängelset å Långholmen Fredrik Vilhelm Djurberg må från och med månaden näst efter den, då han upphört att åtnjuta ersättning såsom tjänsteläkare, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension till belopp av 5,004 kronor.

Till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt tackes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skall proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

H. Stefenson.